

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ*

Ὁ Πρόεδρος κ. **Ἑρρίκος Σιάσσης** παρουσιάζων τὸ κατωτέρω δηλούμενον δημοσίευμα λέγει τὰ ἑξῆς :

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν τὴν μελέτην τοῦ ἐγκρίτου ἐκ Σύρου δικηγόρου κ. Ἀ ν δ ρ έ α Δ ρ α κ ά κ η «*Ἡ Σύρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας — Τόμ. Β' Ἡ Δικαιοσύνη καὶ τὸ Δίκαιον*» ἐν Ἀθήναις 1967 - 1968, ἐκ σελ. 433. Ἡ μελέτη αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸ κρατοῦν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐθιμικὸν δίκαιον εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα μου, τὴν Σύρον. Ὁ συγγραφεὺς κατώρθωσε νὰ μελετήσῃ ἀπειρίαν ἐγγράφων φυλασσομένων εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Δήμου Ἀνω Σύρου καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐπισκοπῆς, διὰ νὰ παρουσιάσῃ ἑξαντλητικήν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, μελέτην.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς ἀσχολεῖται περὶ τοῦ τρόπου ἀπονομῆς τοῦ δικαίου ἐν Σύρῳ ἐπὶ Τουρκοκρατίας, διατρίβων κυρίως περὶ τῶν καλουμένων Κοινοτικῶν Κριτηρίων ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἐμφανίσεώς των εἰς τὴν νῆσον ταύτην μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τῆς συνθέσεώς των, τῆς τηρουμένης διαδικασίας, τῶν ἐκδιδομένων ἀποφάσεων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεώς των. Ἐκ παραλλήλου δὲ ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, ἥτοι τοῦ Καθολικοῦ Ἐπισκόπου, δικαιοδοτοῦντος ἐπὶ διαφορῶν αἱ ὅποίαι ἀφεώρων εἰς προικοσύμφωνα καὶ διαθήκας χριστιανῶν καθολικῶν, τῶν διαιτητῶν καὶ τῶν ἐπεμβάσεων τῶν Τούρκων εἰς τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, ἰδίᾳ διὰ τῶν Καδήδων καὶ τῶν Βοεβοδῶν.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἐρευνᾶται τὸ κρατοῦν ἐν Σύρῳ ἐθιμικὸν δίκαιον. Τὸ μέρος τοῦτο (τὸ δεύτερον) εἶναι καὶ τὸ κύριον μέρος τῆς παρουσιαζομένης μελέτης, διότι εἰς αὐτὴν δὲν γίνεται μόνον ἐμφάνισις ἐθιμικῶν κανόνων δικαίου, ἀλλὰ προσπάθεια παραλληλισμοῦ των πρὸς ἀναλόγους θεσμοὺς κρατοῦντας εἰς τὰς ἄλλας νήσους τῶν Κυκλάδων, οὕτως ὥστε ἡ μελέτη αὕτη πολλάκις νὰ καλύπτῃ μέγα μέρος τῆς περιφερείας τῶν Κυκλάδων.

Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ κεφάλαια τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν κωδικοποίησιν τῶν ἐθίμων τῆς νήσου Σύρου, τὰ ὑποκείμενα δικαιωμάτων, εἰς ὃ κεφάλαιον διὰ πρώτην φορὰν ἐξετάζεται ἡ νομικὴ θέσις τῶν σκλάβων, ὑποστηρίζεται δὲ μὲ ἀδρᾶ ἐπιχειρήματα ἡ νομικὴ προσωπικότης τῶν Κοινοτήτων, ἐξετάζονται τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ὁροφοκτησίαν καὶ τὴν κυριότητα δένδρων ἐπὶ ξένων ἀκινήτων, ἔθιμα ἰσχύοντα μέχρι καὶ σήμερον εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Κυκλά-

* Συνεδρία τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1968.

δας. Ἐπίσης ἐνδελεχῶς ἐρευνῶνται ἡ ἐμπράγματος ἀσφάλεια καὶ ἡ πρωτότυπος ἐμπράγματος ἀσφάλεια τῆς πακτώσεως, ἣτις ἀπετέλει εἶδος ὑποθήκης, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως τὴν νομὴν τοῦ ἀκινήτου ἐκράτει ὁ δανειστής καὶ ὄχι ὁ ὀφειλέτης. Ἐξετάζεται ἐπίσης ὁ θεσμὸς τῆς ὑπερχρεώσεως, ὁ καλούμενος *κορυμὰς*, μὲ λίαν ἐνδιαφερούσας ἀρχάς, ὡσαύτως τὰ ἔθιμα τὰ κρατοῦντα ἐπὶ προικὸς καὶ γάμου, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἔθιμον τῆς κοινοκτημοσύνης τῶν μετὰ τὸν γάμον ἀποκτωμένων περιουσιακῶν στοιχείων ὑπὸ τοῦ ἀνδρογύνου, ὅπερ ἔθιμον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς θέσεως τῆς συζύγου εἰς ἐπίπεδον σχεδὸν ἰσόβαθμον πρὸς τὸ τοῦ συζύγου καὶ γενικώτερον εἰς ἐξύψωσιν τῆς γυναικός, ἣτις, ὡς διαπιστώνει ὁ συγγραφεὺς κ. Δρακάκης, εἰς τὴν Σῦρον εἶχε θέσιν προέχουσαν εἰς τὴν οἰκογενεῖαν, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Τουρκοκρατίας, ἀσκοῦσα πατρικὴν ἐξουσίαν ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ἢ θανάτου τοῦ πατρὸς, ἔχουσα καὶ τὴν βαρύνουσαν γνώμην ἐφ' ἀπάντων τῶν οἰκογενειακῶν θεμάτων.

Λίαν ἐνδιαφέροντα εἶναι καὶ τὰ ὅσα ἐκτίθενται σχετικῶς μὲ τὴν προίκισιν τῶν τέκνων, ἄρρενων καὶ θηλέων, καὶ μὲ τὴν ἰδιαιτέραν μεταχείρισιν, ἣς ἐτύγχανον τὰ προικῶα ἐν γένει τὰ διδόμενα εἷς τε τὰ θήλεα καὶ τὰ ἄρρενα τέκνα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀκίςτα, τ. ἔ. τὰ ἀποκτώμενα εἴτε ἐξ ἰδίου καμάρου εἴτε ἐξ ἀγορῶν γενομένων μετὰ τὸν γάμον. Ἐπίσης γίνεται λόγος περὶ ἰνβενταρίων, ὅστις ἦτο θεσμὸς λίαν πρωτότυπος, ἐμφανιζόμενος μόνον εἰς τὰς Κυκλάδας, κατὰ τὸν συγγραφέα. Τέλος γίνεται λόγος καὶ περὶ ἄλλων θεμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν κληρονομικὴν διαδοχὴν καὶ τοὺς κρατοῦντας ἐπ' αὐτῆς κανόνας ὡς καὶ τοὺς κανόνας τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, τὰς ἐμφανιζόμενας ναυτιλιακὰς κυρίως συμβάσεις καὶ τὰ ναυτοδάνεια. Ταῦτα πάντα προκαλοῦσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, ὡς ἔχοντα ἀξιόλογον σημασίαν.

Τέλος ἡ περὶ ἣς ὁ λόγος μελέτη εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μου, μολονότι δὲν εἶμαι νομικὸς ἢ μᾶλλον δὲν προσῆλθον εἰς πτυχιακὰς ἐξετάσεις νομικῆς, φθάσας εἰς τὰ πρόθυρα τῆς προφορικῆς δοκιμασίας, ὅτε μὲ προέλαβεν ὁ διορισμὸς μου ὡς τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἡ μελέτη αὕτη εἶναι, λέγω, κατὰ τὴν γνώμην μου ἀξία μεγίστης προσοχῆς, διότι στηρίζεται εἰς τὴν γνώσιν χιλιάδων ἐγγράφων ἀνεκδότων ἐξ ἀρχαίων οὐδέποτε ἐρευνηθέντων καὶ μελετηθέντων. Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ὁ συγγραφεὺς κ. Δρακάκης δημοσιεύει περὶ τὰ 300 τῆς περιόδου 1590 - 1827, τὰ ὅποια ἀσφαλῶς ἀποτελοῦσι πολύτιμον πηγὴν διὰ τοὺς ἐρευνητὰς, ὄχι μόνον τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ τῆς γλωσσολογίας, τῆς λαογραφίας καὶ τῶν ἄλλων συναφῶν τομέων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης.

Ἡ μελέτη καταλήγει μὲ πλήρεις πίνακας, μεγάλως διευκολύνοντας τὸν ἀνα-

γνώστην, με βιβλιογραφίαν πλήρη καὶ ἀπὸ φωτοτυπίας δημοσιευομένων ἐγγράφων.

Παρουσιάζων τὴν ἐνδιαφέρουσαν καὶ ὥραίαν αὐτὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου μιᾷς ἑλληνικῆς περιοχῆς αἰσθάνομαι ὥς Κυκλαδίτης ἰδιαιτέραν ἱκανοποίησιν διὰ τὴν γενέτειράν μου Σῆρον, μίαν ἀπὸ τὰς ὥραίας νήσους τῶν Κυκλάδων, αἵτινες ὑπῆρξαν πάντοτε φορεῖς ἐξειλιγμένου πολιτισμοῦ καὶ πρωτοπόρου, ὅστις ἀντικατοπτρίζεται καὶ ἐκ τῆς παρουσιαζομένης ἐργασίας τοῦ κ. Δρακάκη, τονίζοντος λίαν προσφυνῶς, ὅτι τὸ περισσότερον ἐντυπωσιάζον συμπέρασμα ἐκ τῆς ἐρεῦνης τοῦ δικαίου ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐν Σύρῳ εἶναι ὅτι τὰ Κοινοτικά Κριτήρια ἐπέλυνον τὰς διαφορὰς τῶν πολιτῶν, διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τῆς ἀντικειμενικότητος τῆς κρίσεώς των, χωρὶς βίαν καὶ ἀπειλὰς, χωρὶς τὴν παρέμβασιν, συνήθως, τῶν Τούρκων, χωρὶς χωροφύλακας καὶ ἀναγκαστικὰς ἐκτελέσεις, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐκουσίαν ὑπαγωγὴν τῶν πολιτῶν εἰς τὰς κρίσεις τῶν ἀρχόντων των.

Χάρις εἰς τὴν τοιαύτην τῶν Κυκλαδιτῶν συμπεριφορὰν, ἥτις εἶναι δεῖγμα ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ, οὗτοι περισσότερον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων διετήρησαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Τουρκοκρατίας, τὴν αὐτοτέλειαν, τὴν πλήρη αὐτοδιοίκησιν καὶ τὴν ἐλευθέραν ἄσκησιν τῶν ἀτομικῶν των δικαιωμάτων.

Παρουσιάζω τὴν μελέτην ταύτην τοῦ κ. Ἀνδρέα Δρακάκη μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι αὕτη θὰ θεωρηθῇ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἀξιόλογος συμβολὴ εἰς τὴν καθόλου ἔρευναν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου.